עא: הדר פרק ששי עירובין

שמן שצף על גבי יין כו'. השתא משמע דשמן משיב משקה מדקאמר ר' יוחנן בן נורי שניהם מתוברין דאי משיב אוכל כיון דטבול יום אינו אלא פוסל לא הדר שמן ומטמא ליין דאין סברא לומר דפליגי רבנן ור"י בן נורי בהכי אם יכול להכדיל זה מזה או לא ועוד תמניא כפ"ק דפסחים (דף יח.) הדם והמים והשמן והיין משקה כי מדבחיא כו' וקרא דמני (ג) נמי ואל היין ואל השמן מוכח דהוי משקה ועוד תנן התם (דף יד.) הוסיף ר"ע מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום [1]וכגון שנטמא בטמא מת אע"פ שמוסיפין טומאה על טומאתו] וקאמר גמרא קסבר ר"ע טומאה משקין לטמא אחרים דאורייתא והקשה ר"ת מהכא דאמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף לא.) ר"מ אומר שמן בטבול יום תחילה לעולם ותכ"א אף הדבש ר"ש שזורי אומר יין ומסיק יין דוקא ולא שמן ומשמע התם דהלכה כר"ש שזורי ואומר ר"ת התם בקרום אירי כדקתני ריש"א במסכת טהרות (פ"ג מ"ח) [2]השמן והחלב והמקפה של גרישין בזמן שהן לחין הרי הן לאשון קרשו הרי הן שניים פי' דהוי אוכל ר"מ אומר שמן תחלה לעולם כלומר לעולם אפי' קרש [3]ולא כמו שפירש בקונטו' במנחות לעולם אין נטמא בלא הטומאה אין נטמא בולד הטומאה: **רבי** אלעזר בן תדאי אומר אין בריה. אין זה כעין בריות דבכל דוכתא כדפי' בקונט' דהוו להו כאילו נשתתפו במעות אלא הוכרר יין לכל אחד ואחד:

דלא עבדינן כתרי חומרי בעירוב. כך היא גירס' הקונטרס וה"ה גרים דעבדינן כתרי חומרי בעירוב כלומר הכא עבדינן כתרי חומרי ומיהו לשון בעירוב לא יתכן כל כך דמשמע בכל עירוב: **משתתפין** במבוי ביין. משמע קצת דלכתחלה ביין מצוה יותר מבפת מדלא תניא דומיא דריש משתתפין במבוי בפת ואם רצו להשתתף ביין משתתפין ושמא ביין מינכר טפי שהוא שיתוף ומיהו בכל דבר מהני כדתנן בפרק בכל מערבין (ג) ומשתתפין (לעיל דף כו:) ובפ' חלון (לקמן דף פ.) נמי תניא כיצד משתתפין במבוי מביאין חבית של יין ושל שמן ושל תמרים ושל גרוגרות וכל מיני פירות: **בפת** כ"ע לא פליגי דבחד סני. משום דפת סגי הכא והכא ופירש בקונטרס דבין למר ובין למר סומכין במבוי על עירובי חצירות שהוא לעולם בפת (ד) ולפיכך הא דקתני מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי לא בעי למימר דאחר שעירבו בחצירות יהיו עדיין זקוק להשתתף במבוי אלא כלומר מערבין בחצירות בפת אע"פ שנשתתפו במבוי ביין ואין הלשון משמע כן ועוד תנן לקמן בפירקין (דף עג:) ה' חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות למבוי עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי מותרין בחצירות ואסורין במבוי וקאמר בגמרא מני ר"מ היא דאמר בעינן עירוב ובעינן שיתוף מיהו איכא לאוקמי ההוא סוגיא כמ"ד בפת פליגי ומ"ד בפת ל"פ סבר לה כרב דלא מני פתוחות זו לזו ור"י מפרש דאשיתוף דפת קאי דכיון דסגי ביין והם דחקו לעשות בפת ואלמוה טפי מועיל אף לחצירות ועוד שהשיתוף לכל הנתים והחצירות שכולם משתתפין יחד אבל עירובי חצירות דפת אין לו להועיל כל כך במבוי ולפי מה שפירש שאפי' למ"ד בפת לא פליגי מודה הוא דבעירובי חצירות דפת פליגי אם מועיל למבוי [4]ואומר ר"י דמלינו לפרש תרי חומרי בעירובין דלעיל דאי אמר הלכה כר"א בן תדאי לא הוה ידעינן מאי טעמיה ואי אמרינן הלכה כר"מ הוה אמינא בחדא דהא דאין סומכין על עירוב במקום שיתוף כדמשמע לישנא דר"מ דאמר מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי דאף ע"פ שעירבו צריכין עדיין להשתתף אבל על שיתוף במקום עירוב סומכין קמ"ל הלכה כר"א בן תדאי דאין סומכין על שיתוף במקום עירוב דמסתמא בא לגלות דהלכה כר"מ לגמרי ומיהו פי' הקונטרס דלעיל גבי תרי חומרי ניחא טפי ול"ת כשעירבו בחצירות בפת והניחו עירובן בבית אחד מן החצירות למה לא יועיל לכ"ע למבוי אי משום דתניא בכילד משתתפין (לקמן דף פה:) עירובי חצרות בבית שבחצר בחצר שבמבוי בית אינה אינה שיתוף אלא עירוב הא פירש בקונטרס לקמן בפירקין[5] גבי כאן במסובין בחצר דהא דאמרינן שיתופי מבואות בחצר שבמבוי וכ"ש [6] שבביתו וכן

ורב יוסף אמר רבי שמעון ורבנן בפלוגתא דרבי יוחנן בן נורי ורבנן קא מיפלגי [7]דתנן [8]שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד ורבי יוחנן בן נורי אומר שניהן חיבורין זה לזה רבנן כרבנן ורבי שמעון כר"י בן נורי תניא ר"א בן תדאי אומר אחד זה ואחד זה צריכין לערב ואפילו לזה ביין ולזה ביין אמר רבה זה בא בלגינו ושפך וזה בא בלגינו ושפך כולי עלמא לא פליגי דהוי עירוב כי פליגי כגון שלקחו חבית של יין בשותפות ר"א בן תדאי סבר [9]אין בריה ורבנן סברי יש בריה רב יוסף אמר ר"א בן תדאי ורבנן בסומכין על שיתוף במקום עירוב קמיפלגי דמר סבר אין סומכין ומר סבר סומכין אמר רב יוסף מנא אמינא לה דאמר רב יהודה אמר רב הלכה כר"מ ואמר רב ברונא אמר רב הלכה כר"א בן תדאי מ"ט לאו משום דחד טעמא הוא א"ל אביי ואי חד טעמא תרתי הילכתא למה לי הא קמ"ל דלא עבדינן כתרי חומרי בעירובין מאי ר"מ ומאי רבנן דתניא [10]מערבין בחצירות בפת ואם רצו לערב ביין אין מערבין [11]משתתפין במבוי ביין ואם רצו להשתתף בפת משתתפין [12]מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות שיאמרו אבותינו לא עירבו דברי ר"מ וחכ"א או מערבין או משתתפין פליגי בה ר' (ה) נחומי ורבה חד אמר [13]בפת דכולי עלמא לא פליגי דבחדא סגי כי פליגי ביין וחד

כגון תדאי אשמעינן דלא עבדינן כתרי חומרי דחד תנא בעירובין ור"מ תרי חומרי אמר אין סומכין בחצירות על שיתוף מבוי בין שנשתתפו בפת ובין שנשתתפו ביין ופליגי רבנן עליה בפת ומודו ליה בשנשתתפו ביין ורבנן דמתני' דהכא אוקימנא דאפילו נשתתפו ביין אמרי דסומכין אשתכח דממחמי (ב) תרי חומרי ורב ס"ל כוותיה בתרוייהו ולא מצי לאקשויי הלכתא כוותיה בתרי חומרי הלך אשמעינן הלכה כגון תדאי מינייהו דאין סומכין בחצירות על שיתוף המבוי ביין וכי הדור איפלוג ר"מ ורבנן בפת אשמעינן הלכה כר"מ: **ואם רצו לערב ביין אין מערבין.** דעירוב משום דירה הוא לערב דירתן לעשותן אחת כדאמר בפ' מי שהוציאוהו (לעיל דף מט.) ודירתו של אדם אינו נמשך אחר היין אלא אחר פיתו: **ומשתתפין במבוי ביין.** דשיתוף דמבוי אינו אלא לשתף רשות החצירות שבמבוי ולא רשות הנתים ואחר לאו בית דירה הוא וכ"ש פת דחשיב עפי': **מערבין בחצירות.** הפתוחות מזו לזו אע"פ שעירבו דרך פתחיהן צריכין להשתתף במבוי להתיר המבוי ואם לאו חצירות מותרות מזו לזו ומבוי אסור דאין סומכין על עירוב במקום שיתוף ולא על שיתוף במקום עירוב היכא דלא עירבו בני חצר לעצמן שאם יסמכו על זה תורת עירוב ישתכח אבל עירבה כל חצר לעצמה ונשתתפו כולם במבוי אע"פ שלא עירבו חצירות זו עם זו שיתוף המבוי מחברן ומטלטלין מזו לזו בין דרך המבוי בין דרך פתחים דתנן שהמבוי לחצירות כחצירות לנתים מה עירוב החצר משרי לנתים חדא אף שיתוף המבוי משרי חצירות חדא: **דבחדא סגיא.** דהא פת חזי הכא והכא ובין למר ובין למר סומכין על שיתוף במקום עירוב: **כי פליגי ביין.** כשנשתתפו ביין במבוי דלר"מ לא סמכינן עליה בעירובי חצירות דאין מערבין לחצירות ביין ולרבנן שרי ואע"ג דיין בחצר לא חזי מבו דחזי למלתיה בשיתוף סמכינן עליה בחצר דמודית לן דסומכין על שיתוף במקום עירוב ותרוייהו אית להו דסומכין במבוי על עירובי חצירות שהוא לעולם של פת: ומאד

עין משפט נר מצוה

סו א מתי' פ"ח מהלי' טומאת אוכלין הלכה ג:

סז ב מתי' פ"ח מהלי' עירובין הלכה ח סמג עשין לא טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ג:

סח ג מתי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ד ה:

סט ד מתי' שם הלכה יט סמג שם טוש"ע א"ח סי' שפז:

ע ה מתי' שם טוש"ע א"ח שם:

רבינו חננאל

רב יוסף אמר ר' שמעון ורבנן בהא פליגי, דתנן שמן שצף על פני (המים) (היין) ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן. ר' יוחנן בן נורי אמר שניהן חיבורין זה לזה. רבנן כתנא קמא, ור' שמעון כר' יוחנן בן נורי. ודבריו פשוטין הן. תניא בעל הבית שהיה שותף לזה ביין (ולזה ביין) (אין) צריכין לערב. אמר רבה זה בא בלגינו ושפך כולי עלמא לא פליגי דהוו עירוב. דהא ידיע חברא דכל חד וחד. כי פליגי כגון שלקחו חבית בשותפות. רבנן סברי יש בריה, ואלעזר בן תדאי סבר אין בריה ולא נקרא עירוב אלא דהוו ידיע ונתערב עכשיו. ורב יוסף אמר כגון ששתפו במבוי כזה היין (ובסמוכין) [ובסומכין] (בבו) לעירוב בשיתוף פליגי. רבנן סברי (סומכין) [סומכין]. ואלעזר בן תדאי סבר אין (סמוכין) [סומכין] אלא צריכין עירוב אחר. אמר רב יוסף מנא אמינא לה דאמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' מאיר. דתניא מערבין לחצירות בפת ואם רצו לערב ביין אין מערבין שאין עירוב ביין. משתתפין במבוי ביין ואם רצו להשתתף בפת משתתפין. מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי כדי שלא תשתכח תורת עירוב דברי ר' מאיר. ש"מ דאע"ג דנשתתפו במבוי מערבין, ואין סומכין על עירוב במקום שיתוף, ורב ברונא אמר רב הלכה כאלעזר בן תדאי, לאו משום דאלעזר בן תדאי ור' מאיר תרוייהו חדא טעמא נינהו. ודהתנן ואי חדא טעמא נינהו תרתי הילכתא למה לי. ושנינן הא קמ"ל דאלעזר בן תדאי כר' מאיר סבירא ליה, ועבדינן כתרי חומרי בעירובין.

מסורת הש"ס

א) שבת ה: ק. טבול יום פ"ב מ"ה יבמות ל"ב ריבב"ח מינהם מיבור ובשבת ה פ"ב מחוברין וכן הביה הנתלין ובב"ן ז"ל כתן. ב) [לעיל לו: וש"נ]. ג) בפ"ח: כתרוייהו. ד) [דף עב.]. ה) רש"ל. ו) [לפנינו ליתא אלא ליסנא]. ז) [ע' תוס' מנחות לא. ד"ה לימא כר' שבילתי יותר ע"ש]. ח) רש"ל. ט) דף עב.:

הגהות הב"ח

(א) גמ' פליגי בה רב דרהומי ורבה בר יוסף מד אמר בפה: (ב) רש"י ד"ה הא קמ"ל וכו' מישתכח דממחמי ר"מ תרי: (ג) תוס' ד"ה משתתפין וכו' כדתנן בפרק בכל מערבין בבל מערבין ומשתתפין: (ד) ר"ה בפת וכו' לעולם בפת ולפירושו הא דקתני: (ה) בא"ד וכ"ש שבבית וכו':

מוסף רש"י

שמן. של תרומה, שצף על גבי יין. של תרומה, ונגע טבול יום בשמן. טבול יום פוסל את התרומה מן התורה ביבמות בפרק העגל (שבת ה:) משום הכי נקט טבול יום, משום דפוסל ואינו מטמא, הלכך לא פסל אלא שמן בלבד דלאו חיבור הוא לחיבר כחד, ואילו הוה טמא הוה מטמא ליה לשמן ושמן פסל ליה ליין (שם ק.) ולפי שאינו חיבור זה לזה ושמן פסול הוא ולא טמא הלכך לא פסל ליה ליין (שם ה.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com